

ХРОНІКА

Р О М А Н З І Н Е Н К О

ВІЙНА, ЯКОЇ НЕ БУЛО

ХРОНІКА ІЛОВАЙСЬКОЇ ТРАГЕДІЇ

Частина перша

7-24 серпня 2014 року

**2-ге видання,
перероблене та доповнене**

Харків
«ФОЛІО»
2019

Мине час.

Війна скінчиться і стане історією.
Щоб зберегти про неї правду в деталях,
літописцям доведеться вивчити
не тільки офіційні документи,
але і перевірити численні свідчення безпосередніх
учасників бойових дій,
відокремити вигадки і маніпуляції
від дійсних фактів і свідчень.
Оцінки, враження і свідчення звичайних людей,
втягнутих у бурхливі історичні процеси,
не завжди співпадають з офіційно оприлюдненими...

ПЕРЕДМОВА

Через те, що багато хто брались складати оповість про справи, які стались між нами, як нам розповіли ті, хто спочатку були самовидцями й слугами Слова, тому й я, все від першої хвили докладно розвідавши, забажав описати за порядком для тебе, високодостойний Теофіле.

Євангеліє від Луки 1:1-3

Свою першу книгу «Іловайський щоденник» я написав і присвятив своєму другу і командирі лейтенанту міліції Денису Томіловичу, який загинув, виводячи нас з оточення по кривавому коридору, 29 серпня 2014 року під селищем Новокатеринівка Донецької області. Після виходу в світ моєї книги до мене надійшло багато відгуків про книгу від читачів і безпосередніх учасників тих трагічних подій. Спілкуючись з бійцями різних підрозділів, родичами загиблих і зниклих безвісти бійців, я дійшов висновку, що моя перша спроба на літературно-хронологічному поприщі, незважаючи на загальне схвалення, виявилася першим невдалим млинцем. Як автор, я досить критично ставлюся до свого твору, в якому я, в дуже стислій формі, спромігся описати лише дуже незначний відсоток того, що відбувалося в серпні 2014 року в Іловайську і навколо цього міста. Це викликало внутрішній поштовх до того, щоб продовжити працювати над Іловайською історією і спромогтися, на підставі свідочств і спогадів бойових побратимів з мого й інших підрозділів, більш повною мірою зберегти і оприлюднити правдиву картину тих трагічних подій в історії нашої Держави.

Книга «Іловайський щоденник», яка побачила світ завдяки творчому колективу Харківського видавництва «Фоліо», стала засновним каменем для створення більш широкого оповідання,

що висвітлює події в Іловайську в серпні 2014 року. Книга являє собою живі спогади і свідчення тих, хто пройшов іловайським шляхом і кому пощастило вийти звідти живим. Як вірно помітив офіцер батальйону «Кривбас» Юрій Брехаря, дуже важко сповістити без упередження про усі події, які тоді відбувалися. Іловайські події — це не тільки сповнені героїчних вчинків приклади для майбутніх захисників України. На превеликий жаль, якщо висвітлити усі події без прикрас, то перед читачами виникне зовсім інша історія, доповнена багатьма трагічними ситуаціями. Боець батальйону «Донбас» Вадим Савон виказав цю думку більш конкретно: «Почнеш роз'яснювати, на яких китах лежить результат тих чи інших операцій в ті часи, — і з'ясується, що окрім особистої пришелепкуватої жаги до самопожертви на світ Божий вилазять загальні дезорганізація та неспроможність. А це вже зовсім інша історія».

Метою написання цієї книги було якомога щільніше розглянути, систематизувати в хронологічному порядку і зберегти для майбутніх поколінь спогади учасників Іловайської операції в тому вигляді, в якому вони залишилися в пам'яті бійців. Зберегти факти, дії і враження бійців і офіцерів для майбутнього аналізу. Покласти край деяким міфам, вигадкам і відвертій брехні. Цілком зрозуміло, що усі спогади і враження бійців і офіцерів, які викладені на сторінках цієї книги, є лише їх суб'єктивним власним поглядом на те, чому вони були свідками і співучасниками.

Особливістю даного видання є те, що до спогадів безпосередніх учасників подій додані QR-коди з посиланнями на відео з місця подій, які дозволяють читачам не тільки прочитати спогади учасників, а і побачити усе на власні очі. Для цього потрібно лише мати певний додаток для зчитування QR-кодів на мобільному телефоні, навівши який на посилання, можна буде переглянути відео.

У книзі я намагався не торкатися обговорення доцільності або недоцільності наказів і дій керівництва. Деякі бійці в своїх спогадах торкалися цієї теми, але особисто я намагався не давати будь-яких оцінок. За своєї більшості, співавтори книги являють собою представників рядового складу або командирів нижньої і середньої ланки, яким недоречно обговорення наказів. Тому від учасників іловайських подій викладені виключно факти. Зміст книги викладено таким чином, що спогади і свідчення безпосередніх учасників перетинаються зі статистичними, офіційно оприлюдненими даними, щоб описані події можна було розглянути

не тільки з окопу, а і з точки зору штабів і високих кабінетів. Читач зможе особисто відчутти певний контраст і уявити цілковиту картину тих трагічних подій.

Усі діючі персонажі і події у книжці є цілком реальними. Жодного вигаданого або збірного персонажа або події в книзі немає. Можливі деякі незначні помилки в окремих деталях, але не в цілому. Багато фактів, викладених на сторінках цієї книги, можуть викликати обурення і палкі суперечки. Тим краще. В суперечках народжується істина.

Як автор книги хочу підкреслити, що книга, яку читач тримає в руках, не є історією бійця батальйону «Дніпро-1». Автор лише один з багатьох учасників Іловайської операції. Мені випала доля і честь бути свідком героїзму багатьох справжніх героїв і патріотів України, які мають увійти в історію нашої Держави. На превеликий жаль, багато хто з них загинув. Саме заради них і написана ця книга. Саме цим бійцям належить честь, повага і пошана. Другорядною метою написання цієї книги є зберігання живих свідчень тих, хто вижив під час цієї операції. Останнім часом, завдяки деяким журналістам, військовим історикам і засобам масової дезінформації, тиражуються вигадані і спотворені версії іловайських подій, які ґрунтуються не на реальних фактах, а на вигадках, міфах і маніпулюваннях фактами. З'являються шахраї і «псевдогерої», які намагаються спекулювати на темі Іловайська і вигадують свої «бойові шляхи», серед яких згадують і Іловайськ. Саме тому, на мою думку, важливо зберегти живі свідчення і перевірені спогади тих, хто безпосередньо приймав участь в тих подіях. Жодне реальне ім'я не має бути забутим. Я намагався вигукнути ім'я кожного, кого торкнувся Іловайськ і до кого мені пощастило достукатись, на увесь цілий світ. Наскільки мені це вдалося — нехай судять бойові побратими і читачі. Відразу хочу вибачитись за те, що не зміг згадати на сторінках цієї книги усіх, хто там був. За те, що не зміг дізнатися і описати усе, що відбувалося. За те, що в чомусь, можливо, помилився або щось пропустив. Я зробив те, на що був здатен, на що вистачило моїх здібностей і сил та що Бог поклав на душу. Якщо у когось вийде краще і більш детально розповісти про Іловайські події, я з вдячністю потисну йому руку.

Хочу подякувати бійцям батальйонів «Дніпро-1», «Миротворець», «Херсон», «Донбас», «Кривбас», «Шахтарськ», «Азов», 42-го батальйону територіальної оборони й усіх інших бійців багатьох підрозділів, які приймали участь в Іловайській операції,

за допомогу в створенні цієї книги, а також усім тим, хто допоміг в редагуванні і публікації.

Бійцям і офіцерам батальйону «Донбас»

Полковнику Власенку В'ячеславу Петровичу	
Тарасу Костанчуку	Андрію Полякову
Ігорю Гевку	Сергію Тунову
Михайлу Ніколову	Олександрю Кравченку
(Лермонтову)	Олександрю Печнікову
Дмитру Кулішу	Віталію Яцику
Юрію Михальському	Дмитру Єсаулову
Віктору Дегтярьову	Руслану Покумейку
Олександрю Дейнезі	Ігорю Чайковському
Сергію Міщенко	Святославу-Андрію
Леоніду Корнійчуку	Грушевському
Анні Ілющенковій	Олександрю Ванеку
Володимирю Бабенку	Віталію Фоменку
Богдану Кириченку	Олександрю Бондаренку

Бійцям і офіцерам батальйону «Дніпро-1»:

Миколі Криворотьку	Вадиму Куприкову
Олександрю Крюкову	Сергію Алещенку
Володимирю Тугаю	Максиму Луневу
Віталію Саприкіну	Олександрю Гостищеву
Володимирю Мазуру	Дмитру Булашенку
В'ячеславу Фокіну	Андрію Добровольському
Олександрю Мінаєву	Віталію Сові
Дмитру Бойку	Костянтину Кравченку
Олексію Рубцю	

Бійцям і офіцерам батальйону «Кривбас»

Юрію Стасовському	Сергію Павленку
Юрію Брехарі	Ігорю Павлову
Денису Зікунову	Сергію Бондаренку
Денису Золотарьову	Сергію Колесніку
Віталію Бунчикову	Валерію Гимбицькому
Андрію Новохатьку	

Бійцям і офіцерам батальйону «Миротворець»

Командиру батальйону Андрію Тетеруку	
Всеволоду Стеблюку	Дмитру Сіроштану

Сергію Цуркану
Юрію Бурляю
Володимиру Волошину
Ігорю Дебелому

Миколі Омельченку
Олександрю Ковальчуку
Дмитру Богушу
Володимиру Мінку

Бійцю 42-го мотопіхотного батальйону

Івану Погорелому

Бійцям і офіцерам

1-ї РТГр 92-ї окремої механізованої бригади

Олександрю Шишкіну
Андрію Мудраку

Андрію Микитенку
Роману Бойку

Бійцям 93-ї окремої механізованої бригади

Геннадію Єфремову

Денису Закусілову

Володимиру Скрабунову
Ярославу Проскурі
Володимиру
Кривульському

Едуарду Чітадзе
Олегу Борисову
Василю Новоселову

Бійцям і офіцерам 51-ї окремої механізованої бригади

Андрію Постернаку
Миколі Кравчуку
Валентину Кіяну
Володимиру Зинчуку
Костянтину Ковалю
Михайлу Роговенку

Юрію Білозіру
Віктору Мироненку
Антону Нестеренку
Сергію Бучку
Дмитру Гащуку

Бійцям і офіцерам роти «Світязь»

Роману Коротичькому
Володимиру Юхимюку

Андрію Квачу

Бійцям і офіцерам батальйону «Азов»

Юрію Єременку
Юрію Анучіню

Ігорю Княжанському

А також багатьом іншим бійцям і офіцерам 51-ї, 93-ї і 17-ї бригад ЗСУ, 39 БТрО, офіцерам 73-го Центру спеціальних операцій і оперативного командування «Південь», бійцям Добровольчого Українського корпусу «Правий сектор», батальйону «Шахтарськ», які не побажали бути оприлюдненими, але доклали

своїх зусиль і допомогли своїми спогадами створити найбільш повну реальну історію Іловайських подій на сьогоднішній день.

Окрема подяка представникам Міжнародної асоціації дослідників фортифікації і Місії «Евакуація 200», які восени 2014 року доклали значних зусиль з пошуку і документуванню тіл загиблих українських бійців. В архіві пошуковиків зберігаються унікальні свідчення і експонати, які згодом будуть предметом ретельних досліджень тих, хто візьме за мету з'ясувати, що ж насправді сталося в серпні 2014 року навколо Іловайська і під час виходу українських колон по кривавому коридору.

Також хочу подякувати журналістам і фотографам, які доклали значних зусиль і теж працювали над оприлюдненням і збереженням окремих фактів і подій, які автор також використав під час роботи над цією книгою:

редактору сайту Цензор.нет Юрію Бутусову,
одеському журналісту Геннадію Кулікову (творчій псевдонім Олександр Сибірцев),

Михайлу Жирохову,
фотографам Максиму Левіну, Маркіяну Лисейку, Максиму Дондюку, Юрію Величку, Вікторії Ясинській, Максиму Войтенку, Павлу Нетьосову, Юрію Брехарі та багатьом іншим, фотографії яких були використані в цій книзі.

Хочу також зазначити, що робота над цією книгою була б неможлива без допомоги мого друга дитинства Сергія Володимировича Нікітюка, який підтримував мене і мою родину під час довготривалої роботи над створенням цієї книги.

На превеликий жаль, багато хто з моїх побратимів і колишніх командирів, незважаючи на чисельні мої спроби долучити їх до цієї роботи, з різних причин не виявили палкого бажання і не знайшли часу допомогти у висвітленні окремих подій, щоб залишити свої свідчення і спогади для історії. Тож залишимо оповідання без згадки про них. Можливо, вихід книги і поширення інформації про ці події спонукає їх прийняти більш активну участь в збереженні спогадів і свідчень про Іловайськ, які, мабуть, будуть додані до наступних редакцій цієї книги або описані іншими учасниками в майбутніх книгах.

---

8 СЕРПНЯ 2014 РОКУ

Рано-вранці від опорного пункту 39-06 у напрямку місця нічного бою, в який вступили бійці батальйону «Кривбас», вирушила група розвідки. Розвідники оглянули місце події і зробили фото багатьох загиблих, яких виявили в лісосмузі.

Боєць батальйону «Кривбас» Денис Золотарьов:

«Усього, якщо не зраджує пам'ять, було знайдено десять-п'ятнадцять тіл. Усі були скривлені смертельним оскалом і не можна було впізнати. Та і якість світлин залишала бажати кращого. Розвідники знімали дуже рано камерами без спалахів. У всякому випадку серед них я не впізнав жодного нашого бійця. Єдиного, кого згодом упізнали, був Сергій Ганічев. Його опізнали серед інших завдяки білому натільному пластиковому хрестіку, які трохи раніше кожному бійцю батальйону подарували волонтери перед тим, як батальйон вирушав у зону бойових дій. Звичайна нитка з білими пластиковими бусинами і пластиковим хрестиком».

Того ж дня — 8 серпня 2014 року — перша розвідувально-диверсійна група батальйону «Азов» під керівництвом Сергія Коротких (Боцмана) вирушила з бази в селищі Урзуф Донецької області під Іловайськ для збору первинних розвідувальних даних і підготовки для висування загального складу батальйону в той район.

8 серпня 2014 року на 22-му блокпосту, розташованому поміж Старобешевим і Новокатеринівкою, своїми звичайними справами займалися бійці 40-го батальйону територіальної оборони. Блокпост мало чим відрізнявся від багатьох інших, які тоді можна було зустріти на основних шляхах майже по усій До-

22-й блокпост батальйону «Кривбас» між Старобешевим і Новокатеринівкою.
Фото: Юрій Брехаря

нецькій області. Перекрита шлагбаумом дорога, мішки з піском і бетонні блоки на дорозі, які застосовувались для повільного пересування транспорту повз блокпост.

На узбіччі розташовувались декілька укріплень, побудованих з мішків, наповнених піском. Бійці чергували на блокпосту, контролюючи рух транспорту і перевіряючи підозрілі автівки і документи подорожуючих. Особливих пригод під час несення служби на посту не траплялося. Лише одного разу бійці досить близько відчували, що війна поруч. Для декого це був їх перший ворожий «Град». 26 липня російські «Гради» намагалися накрити базовий табір 40-го БТрО, який розташовувався з боку селищ Новий Світ і Моспине, але не влучили. Удар прийняла на себе гора Зортав-Тобе. На горі також були розташовані українські бійці, але, на щастя, тоді з бійців «Кривбасу» ніхто не загинув.

Боець на псевдо Охотник, разом зі своїми товаришами, чергує на посту з сьомої до одинадцятої години ранку. Раптом надходить команда: «Блокпост знімається. Передислоковуємось в інше місце». Поки наряд чергує, вільні від служби бійці починають складати намети, речі, харчі, зброю і боекомплект в автівки. Збори відбуваються доволі швидко і це трохи інтригує сумуючих на

посту бійців Юрія Стасовського й Олександра Шиманського. Керівництво поки що не поспішає довести, куди саме їдемо. Щойно, нібито, обжилися і трохи звикли до місця, а тепер час вирушати в інше. Бійці на посту намагаються здогадатись про нове місце розташування і вільно спілкуються, спостерігаючи, як інші бійці завантажують речі в машини.

— Як вважаєш, Шаман, пересуваємось поближче до цивілізації? Можливо, додому збираємось?

— Та не схоже. Наші рухаються по усьому фронту, оточуючи Луганськ і Донецьк. Вважаю, без нас не обійдеться.

— Тож хоч би на новому місці поруч був магазин який.

Поки Юрій з Олександром міняються на посту, автівки вже майже завантажені. Повернувшись з наряду, Юрій і Олександр допомагають завантажити боєкомплект. Коли усі речі вже зібрані, звучить команда «По машинах. Вирушаємо!»

Колона рухається з місця в напрямку селища міського типу Кутейникове. Юрій заскочив у кузов навантаженого «Урала» і зайняв місце поруч із заднім бортом. Увесь час подорожі Юрій, за старою звичкою, повсякчас спостерігав за дорогою і помічав для себе особливі орієнтири. Навіщо? І сам сказати тоді не міг. Мисливська звичка. Гойдаючись у вантажівці, він і сам собі не міг пояснити, для чого дивиться на шлях і вглядається в поля, пагорби і лісосмуги. «Зайнятися все одно нічим. Тож буду роздивлятися місцеві краєвиди». Тоді він навіть не уявляв, як стара звичка стане йому в нагоді. Відкладений в пам'яті шлях менш ніж за три тижні знов пригадається, і це врятує бійцю життя.

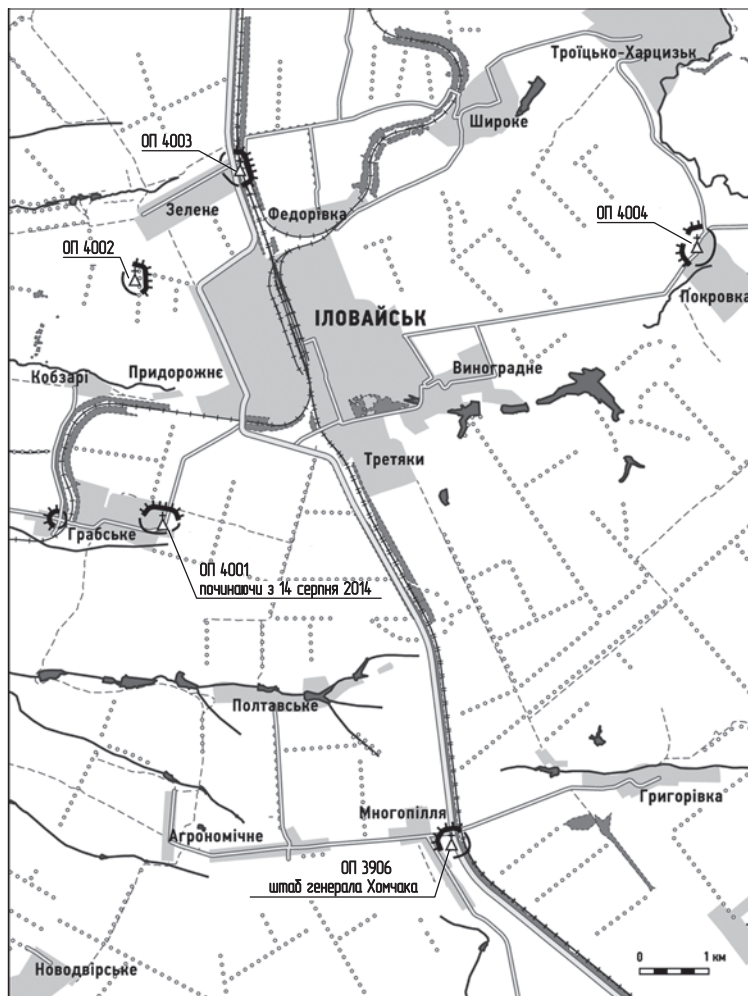
Нарешті колона зупинилася поблизу селища міського типу Кутейникове і бійці отримали команду залишити машини. Остаточний пункт призначення ще не визначено і командири, очікуючи наказу, дозволили бійцям полежати в затінку і трохи відпочити. Декому вдалося навіть трохи покімарити. Юрій з товаришами, лежачи в траві, продовжили обговорювати зміну дислокації.

— Нібито рухаємось в напрямку кордону.

Більш інформовані бійці діляться своїми думками. Андрій Шиян і Роман Кандиба пошепки розповідають про те, що учора була спроба розвідувальної групи зайти в місто Іловайськ, яке розташоване тут неподалік.

— Кажуть, що там була жесь. Повноцінний укріплений район. Під час операції втратили інженера-афганця (майор Воло-

димир Олександрович Кордабн'юв. — Авт.) і молодого хлопчину Максима Кочуру з Дніпродзержинська. Зайти в місто не змогли. Також, при спробі увійти в місто, кудись зник Лунтік (сержант Сергій Ганічев. — Авт.). Загиблим не бачили, але де він наразі невідомо. Відійшли з втратами. Такі от новини.

Загальна схема розташування опорних пунктів ЗСУ навколо міста Іловайськ на середину серпня 2014 року

Саме в цей момент Юрій, переглядаючись зі своїми товаришами, починає розуміти серйозність майбутнього заходу. В поглядах побратимів також відчувається напруга.

— Раз проводили розвідку, то це означає, що нам туди. Як, кажеш, називається місто?

— Іловайськ.

Через деякий час до місця розташування колони прибув командир 40-го БТрО полковник Олександр Мотрій і наказує усім вишикуватися біля дороги.

— Рівняйсь! Струнко!

Витримавши невеличку паузу й оглянувши бійців, полковник надає команду «Вільно». Нарешті полковник збирається з думками й оголошує: «Нам поставлене бойове завдання. Ми маємо влаштувати декілька опорних пунктів навколо міста Іловайськ з метою його блокування. Місто достатньо укріплене бойовиками і тому ми маємо виконати деякі заходи, щоб інші підрозділи мали змогу його зачистити. Наше завдання — не дати нікому з бойовиків залишити місто і запобігти проникненню в місто озброєних людей. Бійці, ми маємо вирушити туди, де дійсно небезпечно. Можливо, буде дуже спекотно. Якщо хто відчуває, що не готовий, він має вийти зі строю».

Дехто з бійців, потупцювавши на місці і схиливши голови, виходять зі строю. Комбат, оглянувши тих, хто залишив стрій, наказує відказникам здати набої, магазини до автоматів, підствольні гранатомети і гранати до них. Здати усе, окрім особистої зброї без набоїв. Коли бійці виконали наказ, командир наказав їм йти до біса в «Урал» і чекати відправки додому.

Решта завантажуються в кузови автівок і формується колона, яка повільно вирушає в напрямку Іловайська. Під час проходження поблизу Многопілля колона зупиняється. З боку Іловайська розпочався мінометний обстріл. Бійці тимчасово залишають автівки.

Вистрибнувши з «Уралу», Юра Стасовський заліг на узбіччі й упіймав себе на думці, що відбувається якась гра. Перший мінометний обстріл в його житті, яких буде ще дуже багато. Самий перший. Посвист мін і вибухи десь недалеко. На диво, страху зовсім немає. Дехто з бійців навіть не лягає на землю, намагаючись роздивитись, куди ж то прилетіла чергова міна. Усі в якійсь ейфорії і на адреналіні. Здається, усі дивляться один на одного і чекають, коли хтось перший злякається і буде нагода пожарту-

Боєць батальйону «Кривбас» Юрій Стасовський (Охотник)

вати з товариша. Усі вдають з себе хоробрих і не дуже реагують на вибухи. Ще не навчилися боятися мінометного обстрілу. Нові незвичні почуття, але страху зовсім немає. Немає загиблих чи поранених. Усі живі, здорові і у доброму гуморі.

Обстріл скінчився так само несподівано, як і розпочався. Раптом на дорозі з'являється справжній генерал. Розмахує руками і вигукує якісь команди і накази. Хтось поруч з Юрієм аж присвиснув.

— Нічого собі! Це ж генерал Хомчак.

Юра, звертаючись до когось з товаришів, ділиться спогадами про свою колишню службу в армії:

— Я свого часу генералів лише по телевізору бачив. А щоб отак... прямо на передовій. Ще й без купи штабних офіцерів і охоронців... Диво тай годі!

Дійсно, якимось дивно і незвично виглядав справжній генерал на місці, де щойно припинився мінометний обстріл. Інші бійці й офіцери батальйону «Кривбас» теж були дуже здивовані. Справжній генерал півтори сотні бійців заводить на опорні пункти! Це ж не генеральський рівень! І однак, що є, то є. По-

чуття здивування змінюється бадьорістю і впевненістю. Генерал на передовій — це не абищо. Присутність офіцера такого рівня посилює впевненість, надію і діє заспокійливо на особовий склад. Генерали зазвичай в дуже небезпечних місцях не перебувають. І тим більш не бігають по дорозі під мінометним обстрілом.

Заступник керівника артилерії Сектору «Б» полковник Сергій Мусяєнко (Редут):

«Обстріли Многопілля були переважно саме мінометними. З боку Агрономічного заходила «Нона» і, відстрілявшись, відходила. Згодом, коли я вирушив до опорного пункту 39-05 для з'ясування того, яким чином і звідки взялася та «Нона» з їх боку, я спілкувався зі своїм рідним братом, який перебував на опорному пункті 39-05. Він розповідав, що вони також чули ту «Нону», але після того, як одного разу вони здійснили спробу вразити її за допомогою ЗУ-23 і «Рапіри», то «Нона» розвернулася і вдарила по них. Куди саме вела обстріл «Нона» бійцям з 39-05 було невідомо, але вони вважали не потрібним її турбувати і викликати її вогонь на себе».

БМП-336 «Катюшка» на опорному пункті 40-02. Гранатометник 17-ї танкової бригади Богдан Забудський з бійцями батальйону «Кривбас» Сергієм Петришаком і Олексієм Шолем

Керівник Сектору «Б» генерал Руслан Хомчак ще раз уточнює завдання для батальйону: влаштувати опорні пункти для контролю шляхів, які йдуть в Іловайськ. Для цього потрібно поділити батальйон на чотири групи. Перша вирушає в напрямку селища Покровка на схід від Іловайська. Там для підсилення будуть перебувати ще деякі окремі підрозділи збройних сил з бронетехнікою. Друга займає позицію поблизу селища Грабське. Туди також буде надана підтримка з технікою і солдатами. Третя має взяти під контроль в'їзд у селище Зелене північніше Іловайська і четверта має перекрити шлях Іловайськ—Харцизьк. Частина колони залишається поблизу штабу Хомчака, очікуючи бронетехніку для супроводу до селища Покровка, де буде облаштований опорний пункт 40-04.

Серед бійців, яким доведеться тримати позиції на самому віддаленому опорному пункті від основних сил 40-04, були Костянтин Совенко, Віталій Бунчиков, Дмитро Саєнко, Олексій Масловський, Роман Тимошенко і багато інших бійців батальйону «Кривбас» і 51-ї бригади. Більша частина колони знову вирушає з місця в напрямку селища Грабське, обходячи місто Іловайськ з західного боку. Для більш безпечного проходу навколо міста задіяна артилерія з димовими набоями, які рясно задимили місто. Згодом бойовики в деяких своїх засобах масової інформації голосили про те, що українська армія застосовує отруйний газ проти цивільного населення.

Під час проходження опорного пункту 39-06 в супровід колони додаються два танки і дві бойові машини піхоти зі складу 17-ї танкової бригади. Якщо спочатку бійці батальйону «Кривбас» дещо тривожилися, то з таким супроводом вони починають відчувати себе значно впевненіше. Маршрут пролягає вздовж широких полів по ґрунтових шляхах. На деяких ділянках по колоні з лісосмуг ведеться не дуже щільний вогонь зі стрілецької зброї. У відповідь працюють, повертаючи башти, танки і бойові машини піхоти, прочісуючи підозрілі пагорби і лісосмуги. Невеличка частина колони залишається в одній з лісосмуг поміж селищами Придорожнє і Грабське. Разом з бійцями «Кривбасу» вирушають і ще невеликі групи інших підрозділів. Зокрема, невелика група бійців «Правого сектору» і бронетранспортер підтримки 74-го окремого розвідуваль-

ного батальйону. Там тимчасово облаштовується опорний пункт 40-01. На ньому вже другу добу знаходяться бійці збройних сил, яких підсилюють групою бійців «Кривбасу». Наблизившись до селища Зелене з південно-східного боку, залишок колони зупинився, і влаштовується невеличкий привал. Командир приймає рішення не заходити в село, поки не розвідаємо, що в ньому відбувається і чи є в селищі ворог, чи немає. Починає сутеніти і розвідку відкладаємо на ранок. На ніч облаштувались в одному кілометрі від Зеленого. Згодом тут буде розташований опорний пункт 40-02.

Починаючи готувати місце для нічного відпочинку, бійці 40-го батальйону з неприємним здивуванням побачили, що серед автівок немає «Газелі», на яку були завантажені їх особисті речі і харчі. В ній же залишилися спальні мішки, кармати, їжа і вода. Непоганий початок облаштування. Танкісти, дивлячись на бійців «Кривбасу», пропонують пригоститися сухими пайками, які були у них у запасі. Їх не багато, але це все ж краще, ніж зовсім нічого. Виходить один сухий пайок на п'ятнадцять бійців. Юркові Стасовському і його відділенню з п'яти бійців пощастило. З одного добового харчового солдатського набору Юрію і його чотирьом товаришам дістався обід. Найсмачніший і ситний. Після вечері організовується і розподіляється охорона, а вільні бійці по черзі лягають спати. Правда, виспатися через холод вдається не всім. До самого ранку, клацаючи зубами від собачого холоду, бійці чекають сходу сонця, щоб відігрітися. Зрозуміло, що розводити багаття неможна, щоб не демаскувати позицію.

ЗМІСТ

Вони зупинили російський наступ. <i>Ю. Бутусов</i> ...	5
Передмова	11
ХРОНІКА ІЛОВАЙСЬКОЇ ТРАГЕДІЇ	
7–24 серпня 2014 року	17
7 серпня 2014 року	23
8 серпня 2014 року	41
9 серпня 2014 року	50
10 серпня 2014 року	54
11 серпня 2014 року	102
12 серпня 2014 року	129
13 серпня 2014 року	133
14 серпня 2014 року	140
15 серпня 2014 року	142
16 серпня 2014 року	148
17 серпня 2014 року	166
18 серпня 2014 року	173
19 серпня 2014 року	207
20 серпня 2014 року	273
21 серпня 2014 року	318
22 серпня 2014 року	345
23 серпня 2014 року	355
24 серпня 2014 року.	
День Незалежності України	402
Словник	473